SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:2637

av Mikael Oscarsson (KD)

Förbättrat stöd till gravida och unga föräldrar

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda hur gravida kvinnor i ekonomiskt utsatta situationer kan få ett förstärkt ekonomiskt och praktiskt stöd, så att svag ekonomi inte blir ett skäl till en abort, och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör se över hur unga föräldrar som studerar ska kunna försörja sig under studieuppehåll i samband med barnafödande, bl.a. genom studiestödet, föräldrapenningen på grundnivå och möjligheten att införa ett särskilt föräldrastipendium efter norsk förebild, och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av stöd från idéburna mottagningar för gravida som är ensamma eller i tvivel, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Motivering

Ingen kvinna ska behöva känna ett behov av att välja abort på grund av ekonomisk utsatthet, bristande stöd eller rädsla för framtiden. Samhället bör säkerställa att varje gravid kvinna har en verklig möjlighet att välja att fullfölja graviditeten.

Samhället ska sträva efter att antalet aborter minskar genom prevention, stöd, trygghet och konkreta alternativ. Målet är ett samhälle där allt färre kvinnor upplever att abort är deras enda utväg, även när de i grunden har en önskan om att bli förälder.

Kvinnan och fostret är två skyddsvärda individer, och varje abort innebär en etisk konflikt. Samhället bör därför göra mer för att undanröja de ekonomiska, sociala och praktiska hinder som kan få en kvinna att välja bort ett barn hon egentligen vill föda.

Under 2025 genomfördes omkring 34 100 aborter i Sverige, enligt Socialstyrelsen. Det motsvarar drygt 18 aborter per 1 000 kvinnor i åldern 15–44 år. Antalet aborter bland tonåringar har minskat kraftigt sedan mitten av 2000-talet och ligger på historiskt låga nivåer. Det är en positiv utveckling. Samtidigt ligger det totala antalet aborter kvar på en hög nivå. Sverige har dessutom det högsta aborttalet i Norden. År 2023 genomfördes 15,8 aborter per 1 000 kvinnor i åldern 15–49 år i Sverige, jämfört med 11,9 i Danmark, 10,4 i Norge och 7,1 i Finland.

Svag ekonomi ska inte tvinga fram en abort

För den som är ensamstående, har låg inkomst eller saknar en trygg bostad kan ett positivt graviditetsbesked väcka oro. Samhället ska tydligt visa att det finns stöd att få.

Regeringen bör utreda hur gravida kvinnor i ekonomiskt utsatta situationer kan få ett förstärkt stöd, både ekonomiskt och praktiskt, under graviditeten och den första tiden med barnet.

Det kan exempelvis handla om ekonomiskt stöd till nödvändig barnutrustning, hjälp med boendesituationen eller andra akuta utgifter som riskerar att göra en redan utsatt situation ännu svårare. Stödet bör kunna ges snabbt, enkelt och med hänsyn till kvinnans individuella behov.

Sådan verksamhet finns exempelvis i Tyskland. Där har den statliga stiftelsen Mutter und Kind – Schutz des ungeborenen Lebens sedan 1984 gett snabb och obyråkratisk hjälp till gravida kvinnor i ekonomisk nöd. Stödet kan användas till exempelvis graviditetskläder, barnutrustning, bostad och andra nödvändiga utgifter.

Varje år får långt över 100 000 gravida kvinnor hjälp genom stiftelsen. Stödet söks via lokala rådgivningsbyråer för gravida, vilket innebär att ekonomisk hjälp kan kombineras med personlig rådgivning.

I juli 2026 beslutade den tyska regeringen att lägga fram ett lagförslag om att höja det årliga statliga anslaget till 101 miljoner euro från 2027 och 105 miljoner euro från 2032.

En liknande modell bör övervägas i Sverige, gärna i samarbete med civilsamhällets organisationer. Den som söker abort bör redan vid första besöket få skriftlig information om det stöd samhället ger, oavsett hur hon beslutar.

Unga föräldrar ska kunna försörja sig

Många unga kvinnor som blir gravida under studietiden upplever att de måste välja mellan barnet och utbildningen. Den som har studerat i stället för att arbeta saknar ofta en sjukpenninggrundande inkomst som ger rätt till högre föräldrapenning. Föräldrapenningen på grundnivå är låg, samtidigt som ett studieuppehåll kan påverka studiestödet.

Det ska vara möjligt att få barn under studietiden och sedan återuppta studierna utan att familjens ekonomi raseras.

Norge har en modell som Sverige bör studera närmare. Där kan studenter som får barn få ett särskilt föräldrastipendium i upp till 49 veckor. Stödet innebär i huvudsak att studielån som studenten annars skulle ha fått under perioden omvandlas till bidrag. Studenten får därmed inte automatiskt mer pengar utbetalda, men slipper skuldsätta sig för motsvarande del av studiestödet.

Stödet kan även komma den andra föräldern till del, med särskilda regler för hur veckorna fördelas. För att få stödet måste studenten uppfylla vissa villkor och fortsätta vara knuten till utbildningen, exempelvis genom studieledighet.

Det norska systemet visar att det går att skapa särskilda ekonomiska villkor för studerande föräldrar.

Regeringen bör därför se över hur unga föräldrar som studerar ska kunna försörja sig under studieuppehåll i samband med barnafödande och därefter under de fortsatta studierna. En svensk motsvarighet till det norska föräldrastipendiet bör prövas, tillsammans med en översyn av studiestödet och föräldrapenningen på grundnivå.

Att få barn ska inte behöva innebära att utbildningen avbryts för gott eller att familjen hamnar i långvarig ekonomisk utsatthet.

Fler mottagningar för gravida som är ensamma eller i tvivel

I Göteborg finns sedan slutet av 1980-talet den ideella Minna-mottagningen. Där erbjuds kostnadsfria stödsamtal till gravida kvinnor som är ensamma eller tveksamma

inför sin graviditet. Mottagningen är politiskt och religiöst obunden, och personalen har tystnadsplikt.

Verksamhetens utgångspunkt är att vara ett stöd oavsett vilket beslut kvinnan fattar och att hjälpa henne att komma fram till sitt eget beslut med så mycket kunskap som möjligt.

Kvinnor och par kan få samtal under graviditeten och stöd efter en abort. Den som väljer att fullfölja graviditeten kan få gemenskap i mammagrupper och stödsamtal tills barnet har fyllt två år.

Under åren har flera tusen kvinnor fått hjälp. Mottagningens mångåriga föreståndare har beskrivit arbetet som att fylla ett tomrum där ingen annan finns. Verksamheten bygger på medlemsavgifter och gåvor, och ekonomin har ofta varit ansträngd.

I Norge finns en liknande verksamhet i större skala. Stiftelsen Amathea erbjuder kostnadsfria samtal till personer som är gravida och i tvivel, med möjlighet till anonymitet. Verksamheten har kontor på flera orter i landet och finansieras med statliga medel.

Även i andra länder finns sådant stöd. I Danmark erbjuder Mødrehjælpen kostnadsfri och oberoende rådgivning till gravida och föräldrar. Samtal per telefon kan vara anonyma.

I Tyskland finns en lagstadgad rätt till rådgivning i frågor som rör graviditet. Rådgivningen ges vid statligt erkända rådgivningsbyråer som drivs av bland annat kyrkliga organisationer som Diakonie och Caritas, andra ideella organisationer och lokala myndigheter. Verksamheterna omfattas av offentlig finansiering och erbjuder kostnadsfri och konfidentiell rådgivning, i vissa former även anonymt.

Den här typen av mottagningar kan ge något som den ordinarie vården inte alltid har tillräckligt med tid för: tid, närvaro och en människa att tala med utan press.

Sverige behöver fler sådana verksamheter. Det är viktigt att idéburna mottagningar för gravida som är ensamma eller i tvivel kan växa fram i hela landet, så att en kvinna som behöver stöd kan få det oavsett var i Sverige hon bor.

Mikael Oscarsson (KD)